

her tilstede, idet det her gjælder om at tilvebringe et Samtykke og nærmest Folkethingets Samtykke til at paalægge Communen Byrder, som ganske vist ikke ere større, end at de med Lethed kunne bæres, ganske vist ikke større, end at de i ethvert Fald bør udredes til Institutioner, der saa ganske væsentligt ere til Communernes egen Fordeel, men som man dog maa være varsom med at paalægge, da denne Skattebevilling har den store Betydning, at den gjælder ikke for eet Aar, men for bestandig. Men, naar nu dette Samtykke ved nærværende Lovforslag er tilvebragt, da maa dette ansees for at være et i og for sig stort og vigtigt Skridt, og jeg vil paa ingen Maade paatage mig Ansvar for at gøre dette frugtesløst. Ogsaa i den Henseende har jeg ingen Illusioner gjort mig om, at Mange, der hidtil i deres Ord have lagt den højeste Begejstring for Dagen for Skolelærerne i Modsatning til Professorer, jo ville krympe sig, naar de skulle indfri deres Ord — jeg siger altsaa: Der foreligger et godt vundet Resultat i det eenstemmige Samtykke af dem — naturligtvis skal jeg være den Sidste til at fraskende det ærede Thing Andeel deri — som dog nærmest staae som de, der kunne have Betænklichkeiten ved at indrømme, at Communerne paalægges saadanne Byrder, hvilket Samtykke er det Vanskeligste at naae, og dog ligesaa væsentligt som vort — det er et væsentligt naaet Resultat. Men ved Siden deraf skjøner jeg heller ikke rettere, end at Lovforslaget i dets Totalitet ikke er noget ubetydeligt Fremskridt, idet det afhjælper mange praktiske Vanskeligheder, afhjælper dem paa en meget lempelig og klog Maade, og tillige har en saadan Elasticitet, at det kan blive Begyndelsen til en meget heldig Udvikling. Men er Stillingen saaledes — og det staaer ganske klart, idetmindste for mig — at vi ville paatage os et ikke ringe Ansvar, ved nu at forfaste denne Lov, der ikke behøver Andet end vort Samtykke for inden faa Uger at træde ind i Livet, og saaledes opfylde mangt et berettiget Ønske og gøre en god Begyndelse til Meget, som vil lyste Nytte — den vil ikke gøre store Mirakler, heller ikke Revolution i hele Systemet; men den vil gøre sin daglige Nytte trindt om i Landet — saa

troer jeg ogsaa, at det ikke bør falde os vanskeligt at paalægge os den Resignation, at afstaae fra ethvert Forsøg paa at foretage de smaa Lempelser, som Loven ganske vist trænger til. Dersom Loven først havde været forelagt her — vistnok er det fuldkommen rigtigt, at den først er bleven forelagt for det andet Thing — da skulde det visseelig have været mig en af de hjæreste Opgaver for min Virksomhed i dette Rigsdagsmøde, at bidrage til at skaffe den den størst mulige formelle Fuldkommenhed i alle dens Enkeltheder; men jeg vilde ogsaa finde mig vel tilfreds i denne Stilling, dersom jeg nu kunde bidrage til efter alle de Ansægtelser, den har lidt, og efter de Resultater, der nu foreligger færdige, at den kunde faae vort Samtykke til at blive Lov, og det er det, som jeg indstændigt skal anbefale Thinget.

Madvig: Den sidste ærede Tale havde ganske Ret i, at jeg fremsatte det Spørgsmaal, om man skulde antage Loven eller ikke; men jeg haaber, at han er enig med mig i, at jeg besvarede dette Spørgsmaal ganske bestemt derhen, at vi burde antage den. Jeg har intet Dieblik haft Tvivl om, at vi bør sige Ja til Loven. Det udtalte jeg ogsaa med rene og tydelige Ord. Naar jeg dernæst fremsatte enkelte Bemærkninger, saa vil jeg bede den høit ærede Kirke- og Undervisningsminister at lægge Mærke til, at jeg ikke fremsførte disse Puncter som Anker, der for mig gjorde det absolut betænkeligt, i og for sig at gaae ind paa Loven, men at disse Puncter gjorde det betænkeligt for mig at gaae ind paa Loven uden Behandling af den her i Thinget. Det var det væsentlige Indhold af mit Foredrag, at jeg vilde bevise, at Loven ikke var af en saadan Beskaffenhed, at man under almindelige Forhold kunde forlange, at Landsthinget, uden noget Forsøg paa at forandre Noget deri, skulde lade den passere. Adskillige af de Bemærkninger, jeg gjorde — og det var, naar man vil tælle dem, ikke saa grumme mange — kunne ved en nøiere Behandling blive afgjorte saaledes, at de ikke sandt mit Bisfald, og endda vilde jeg sige Ja til Loven. Jeg udtalte nemlig, at jeg ikke blot ønskede den vedtagen paa Grund